

Kovács Andor (1920-2012)

Ez év január 8-án búcsúztunk el Baselben és február 9-én Curgón Kovács Andortól. Hosszú és nehézségekkel, de sok örömmel is teli életét 92 évre szabta Teremtője. Bandi 1920. augusztus 11-én született, akut életveszély közepette, és 2012. Szilveszter estéjén, hosszú betegsősorozat, ágyhoz kötöttség után pihent el örökre. Élete azonban nem csak az első és az utolsó hónapokban függött egy hajszálon. Sokszor került életveszélybe – s az élet megtanította küzdeni, nemcsak önmagáért, hanem elsősorban másokért.

„Azt az embert, aki féli az Urat, oktatja Ő, hogy melyik utat válassza.“

Bandi egész életében azon igyekezett, hogy konfirmációs Igéjét a 25. zsoltárból komolyan vegye: hogy útkeresésében meghallja a hangot, s a helyes utat válassza. Akik ismerték, tapasztalhatták tisztességét és bátorságát, melyet ő soha nem önmagának tulajdonított, hanem ajándéknak tekintett. Nem beszélt róla, de élte a hitét, amely mind hányattatásának éveiben, mind a kiegyensúlyozott időkben tartotta és irányította a cselekedeteit.

Curgói származása meghatározta életét. A szülőföld iránti ragaszkodása tetteiben mutatkozott meg. A jómódú családból származó, de később elszegényedett, s az ötvenes években kuláknak megbélyegzett parasztyerek megtanult küzdeni: otthon, a családi birtokon, a vasútnál, ahol pályamunkásként kezdte, a fronton a háború alatt, a három és fél éves hadifogságban, majd az emigráció éveiben. 37 éves születésnapjára került Baselbe, ahol megint legalul, gazdasági cselédként kezdte, de ahol második otthonára talált. Felnőtt fejjel pótolta az érettségit, megtanult németül s elvégezte az egyetemet. Önálló aláírásra és tárgyalásra jogosult, megbecsült közgazdász lett belőle.

Szűkre szabott szabad idejében, a hétfvégekben, a késő esti órákban azonban magyar ügyekkel foglalkozott. Az 1957 februári menekülése számára elsősorban elkötelezettséget jelentett. A Curgói Forradalmi Bizottság elnöke, akinek köszönhetően Curgón a forradalom napjaiban olyan szervezési munka folyt, hogy a képviselőket Budapestre hívták tapasztalatcserére (Sára Sándor filmet is készített erről „Aki magyar, velünk tart“ címmel). Vakbélgyulladás következtében, fizikailag legyengült állapotban kényszerült elhagyni az országot. Szerencséje volt: életben maradt – s szerencséje volt mindazoknak, akik ismerték, akik a közelében lehettek, s azoknak, akiket már akkor is támogatott, amikor még neki sem igen volt tartaléka.

A Bázellebe került magyarok mind ismerték: ő volt a biztos cím, ismerte a kinti lehetőségeket, s ha már semmi sem maradt, még mindig ott volt ő: Kovács Bandi, kedves, hamiskás mosolyával, nagylelkűségével, széles látókörével. Nem túlzás azt állítani: azért akart boldogulni a nyugati világban, hogy másokat tudjon a boldogsághoz segíteni: ahhoz, hogy megtalálják a képességeiknek és a vágyaiknak megfelelő lehetőségeket. Mert Bandi nem pátyolgatott senkit, aki hozzá fordult, hanem elindította a hozzá fordulókat azon az úton, amely a rászorulóknak kedvezett. Aztán szabadon hagyta őket, hogy a maguk mértéke szerint küzdjenek tovább. Nem kötött feleslegesen senkit sem magához. Még csak hálás köszönetet sem várt el.

Embersége, toleranciája és munkabírása mellett Kovács Bandi a szervezőképességéről volt híres. Kezdte Bázellel: 1958 októberében már 56-os ünnepséget szervezett, s az ünnepi beszédet ő tartotta. Összefogta a magyarokat, megalakult a Bázeli Magyarok Egyesülete, amelyet majdnem négy évtizeden át vezetett. Néhány társával együtt megalapította a magyar kultúra fejlesztésére szolgáló Becsületadó Alapítványt.

Kovács Andor azonban nemcsak helyi léptékben gondolkodott. Amikor világossá vált, hogy az emigránsok nem térhetnek haza, európai szinten is szerveződni kezdett az emigráció

értelmisége. 1969-ben a dél-tiroli Bolzano mellett megalakult az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, melynek hamarosan elnökségi tagja s később, 1982-86-ig elnöke lett. Bandit azonban nem az elnökséggel járó rang érdekelte, hanem az érdemi munka. Ő mindig ott volt, ahol dolgozni kellett. Soha nem válogatott „alantas“ vagy megbecsült munka között. Legendás kisbázeli raktárában könyveket pakolt, címzett, csomagokat cipelt, borítékozott az az ember, aki naprakészen volt tájékozott mindenféle kulturális és politikai kérdésben. Tanúskodnak erről könyvei (*Forradalom Somogyban, Homokpad, A világ magyarsága, Évezredes ágsorok Somogyban*). - Tájékozott volt és nagyon nyitott. Került mindenféle szélsőséget. Bandi befogadó és elfogadó természete megóvta az emigráns magyarokat sok felesleges pártoskodástól és civakodástól.

S miközben az emigráns magyarok sorsát hordozta, egy pillanatra sem szakadt el hazájának, szülőföldjének gondjaitól. Számára a haza egyszerre jelentette a Kárpát-medencében élő magyarokat s az időközben várossá cseperedett Csurgót. Az ő anyagi és szellemi támogatása nélkül elképzelhetetlen lett volna számos intézmény működése. A Csurgói Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium és a Mezőgazdasági Szakközépiskola az ő támogatásával indult újra. Mielőtt a református templom újraépítésére anyagi támogatást kért, ő tett le egy jelentős összeget. Ez a gesztusa jellemezte talán leginkább: Bandi nem beszélt a munkáról, a mások támogatásáról, hanem tette a dolgát. Feltűnés nélkül, szerényen, sok-sok szeretettel, türelemmel és humorral. Kitüntetései: a csurgói díszpolgárság, a Bethlen Gábor díj munkájának csak egy részét fedezik. A háttérmunkát, amely őt mindig jellemezte, nem lehet eléggé kitüntetni.

De mindebben nem volt egyedül: kísérte őt felesége, *Mária*, aki nélkül ez a nagyszerű ember elképzelhetetlen lenne. Minden gesztus, minden vendégszeretet, önfeláldozás mögött ott volt a társ, aki kísérte – és az utolsó években páratlan odaadással ápolta Bandit, akinek józansága, embersége és humora nagyon fog hiányozni nekünk.